

7. KLEINFRUITSTRUIKEN: FRAMBOZEN, BRAAMBESSEN, AALBESSEN

1. WAT HEBT U NODIG

1.1. LICHT

De meeste kleinfruitplanten zijn bosrandplanten en verdragen dus wel wat schaduw. Het fruit is dan klein en wordt laat geoogst.

Op een zonnige plaats worden de bessen zoeter.

1.2. VOCHT

De bodem waarop de kleinfruitstruiken groeien, moet voldoende vocht vasthouden, maar mag niet te nat zijn. U plant ze beter niet op hooggelegen droge gronden en op laaggelegen natte gronden, waarvan er toch wat zijn in Brussel.

1.3. BODEM

Frambozenstruiken, braamstruiken en aalbessenstruiken zijn planten uit de bosrand. Ze staan het liefst op een humusrijke grond met veel organisch materiaal en een goede waterhuishouding (geen te droge, maar ook geen te natte wortels).

In een kleine stadstuin kunt u uw kleinfruitstruiken dus planten tegen een op het zuiden, het zuidwesten of het westen gerichte muur, zodat ze zowel zon als regen krijgen.

2. AANPLANTEN (OKTOBER/NOVEMBER)

- Bewerk de grond als hij droog is, om de bodemstructuur niet te beschadigen.
- Maak de grond onkruidvrij en werk hem, door te spitten, los tot op 40 cm diepte.
- Voorzie voor solitaire struiken 3 m² teeltoppervlak.
- De bodem moet goed waterdoorlatend zijn. Zware kleigrond kunt u wat lichter maken door er grof zand of lavagruis onder te vermengen.
- Nadat u de grond hebt losgemaakt, mengt u er compost onder op een oppervlakte met een diameter van 1,5 meter per struik. Compost zorgt ervoor dat de bodem goed vocht kan vasthouden. Meng niet meer dan 1/3 compost met 2/3 grond.
- Op drassige grond moet u ervoor zorgen dat het water goed weg kan, bijvoorbeeld door de plant wat hoger te zetten en/of door greppeltjes rond de struik te graven.
- Graaf in de herfst een plantgat dat flink wat groter is dan het wortelvolumen. Plant de scheut 10 tot 15 cm diep, zodat de vertakking van de struik net onder het grondoppervlak begint. Zo zal de struik meer wortels vormen. Vul het plantgat met aarde en druk de grond goed aan. U kunt ook een wintermulchlaag aanbrengen om te beschermen tegen vorst.

3. TEELTWIJZE

3.1. IN DE HERFST

Bedek de bodem. Een mulchlaag beschermt tegen nachtvorst, houdt de bodem vochtig en houdt ongewenste kruidgroei in toom. De mulchlaag kan bestaan uit een dunne laag gazonmaaisel, stro of gehakseld hout.

3.2. EIND FEBRUARI, BEGIN MAART

Haal de mulchlaag weg zodat de eerste lentezon de bodem kan verwarmen.

3.3. IN DELENTE EN DAARNA...

- Spreid een eerste lading compost uit over 3 m². Laat de compost op de aarde liggen, zonder hem in te werken, zodat de wortels niet beschadigd raken. Regen en bodemorganismen doen de rest.
- Zorg voor kaliumbemesting. Kleinfruitstruiken hebben heel wat kalium nodig. Een kaliumtekort herkent u aan geel kleurende bladranden. Door de jaarlijkse compostbemesting geeft u al heel wat kalium. Op zand- en kleigrond moet u extra kalium geven, bijvoorbeeld in de vorm van houtas. Onderstaande tabel toont hoeveel houtas u jaarlijks moet toevoegen.
- Half mei kunt u de bodem opnieuw bedekken met een mulchlaag om onkruidgroei af te remmen. Hak de grond niet, want aalbessenstruiken wortelen niet zo diep. Vul de mulchlaag aan naarmate hij wordt opgenomen in de bodem. Als er toch nog onkruid groeit, trek het dan met de hand uit.
- Na de bloei is het tijd voor een tweede kaliumbemesting. Dien de helft van de houtas toe in de vroege lente, en de andere helft na de bloei.
- Na de vruchtzetting geeft u de tweede lading compost voor dit jaar.

Jaarlijkse onderhoudsbemesting van bessenstruiken

Grondsoort	Compost/struik	As/struik
Zand	3 kg	0,150 kg
Zandleem	6,5 kg	–
Leem	6,5 kg	–
Klei	6 kg	0,085 kg

(Neem de fiche over bodemtypes erbij om te bepalen met welk soort grond u te maken hebt)

4. SNOEIEN EN OOGST

Snoeien doet u om licht en lucht binnen te laten in het binnenste van de struik. Zo droogt de struik sneller op na een regenbui en vermindert u de kans op schimmels. Meer licht zorgt ook voor meer en lekkerdere bessen.

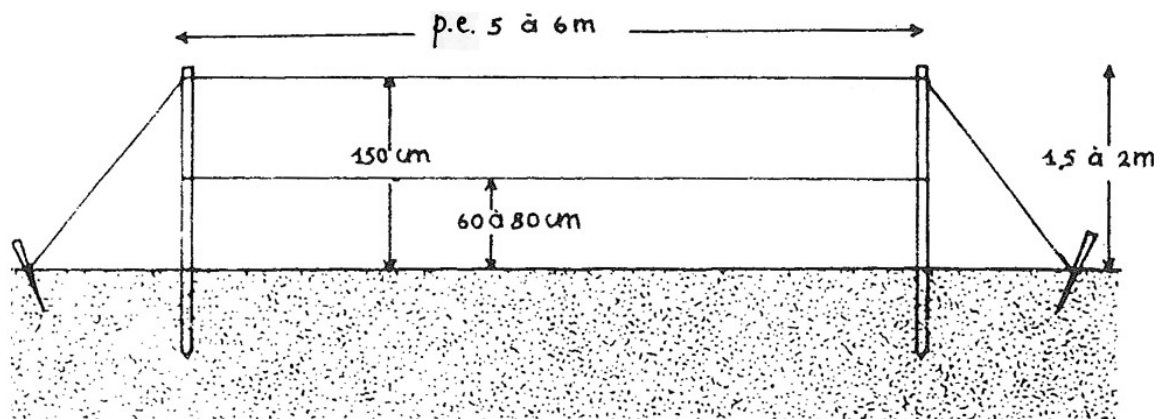
4.1. FRAMBOZEN

Steun

Frambozen in een rij

Plaats een steun voor uw frambozenplanten:

- gebruik twee paaltjes van 1,5 tot 2 meter hoog, die u op 5 tot 6 meter afstand zet;
- span twee ijzerdraden tussen de paaltjes: een op 60 cm hoogte en een tweede op 150 cm boven de grond;
- plant de frambozenstruiken in een rij, en laat telkens 50 cm tussen twee struiken;
- bind de stengels met soepele ijzerdraad of herbruikbare klemmetjes vast aan de twee draden.

Frambozen in een rij

Frambozen in het rond

Zet een stuk gaasdraad van 1,5 meter hoog in een cirkel met 1 meter diameter rond de frambozenstruik. De takken groeien door de draad en onttrekken hem aan het zicht.

Oogst

Frambozen zijn zacht en kwetsbaar: hoop ze niet te hoog op wanneer u ze plukt. Leg ze in een laag mandje, niet in een hoge emmer. Eet of verwerk frambozen snel na het plukken. In de koelkast zijn ze maximum twee dagen houdbaar.

Zomerframbozen (nabloeiers)

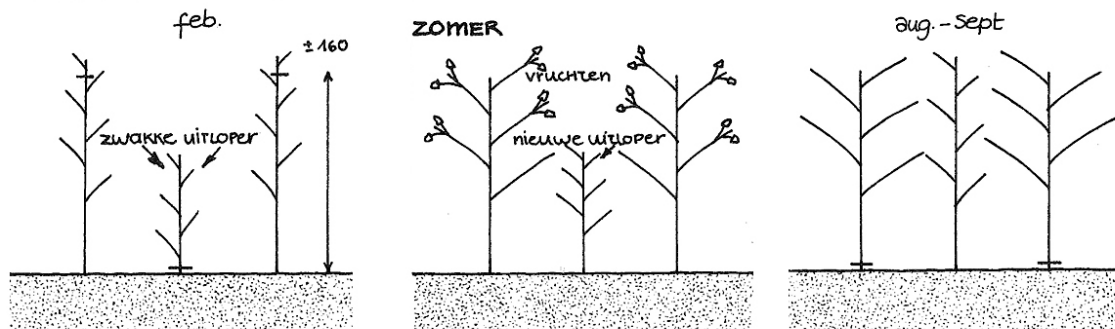
Zomerframbozen bloeien van mei tot juni op de stengels van vorig jaar. Ze krijgen eerst bloemen onderaan de plant en later bovenaan. Ze dragen vruchten van eind juni tot begin augustus.

Snoei

- Snoei na de oogst de afgedragen takken helemaal weg.
- Het eerste jaar na het planten hoeft u niet te snoeien. In februari van het jaar daarop begint de snoei.

- Bind de stevigste scheuten aan de ijzerdraden. Zorg dat u ongeveer 8 scheuten per meter overhoudt. Top deze 8 scheuten en maak ze vast aan de hoogste draad.
- Nieuwe scheuten die buiten de rij groeien, haalt u weg.
- Van de nieuwe scheuten die binnen de rij verschijnen, maakt u een selectie. Laat er 12 staan, waarvan u er volgend jaar 8 overhoudt. De rest van de scheuten haalt u weg.
- In de late zomer verdorren de bladeren aan de vruchtdragende stengels. Haal deze stengels weg tot net boven de grond.

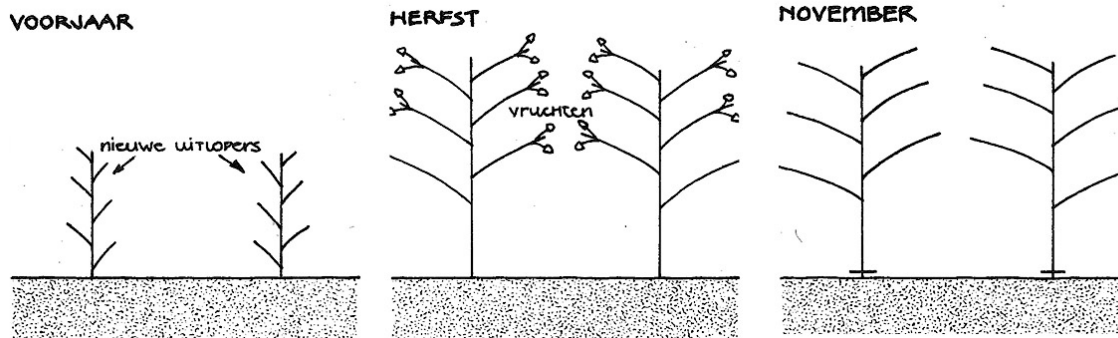

De snoei van zomerframbozen of niet-herbloeiers vanaf het tweede jaar na de aanplant.

Rassen: Tulameen, Glen Ample

Herfstframbozen (zonder nabloei)

Herfstframbozen zijn gemakkelijk te kweken. Ze bloeien tussen eind juli en begin augustus en dragen rijpe vruchten van eind augustus tot half oktober. Anders dan bij de zomerframbozen krijgen ze eerst bloemen bovenaan de plant, en daarna pas onderaan. Ze dragen vrucht op de scheuten van hetzelfde seizoen. Het stengeldeel dat vruchten heeft gedragen, verdroogt en sterft. Snoei deze verdroogde stukken weg.

Snoei van herfstframbozen met het oog op één (herfst)oogst. Snoei vanaf het eerste jaar.

Frambozen in een rij

Snoei de frambozenrij in de zomer: verwijder de scheuten tot er nog 10 tot 15 per meter overblijven. Snoei in november alles weg tot tegen de grond.

Rassen: Autumn Bliss, Fall Gold (geel)

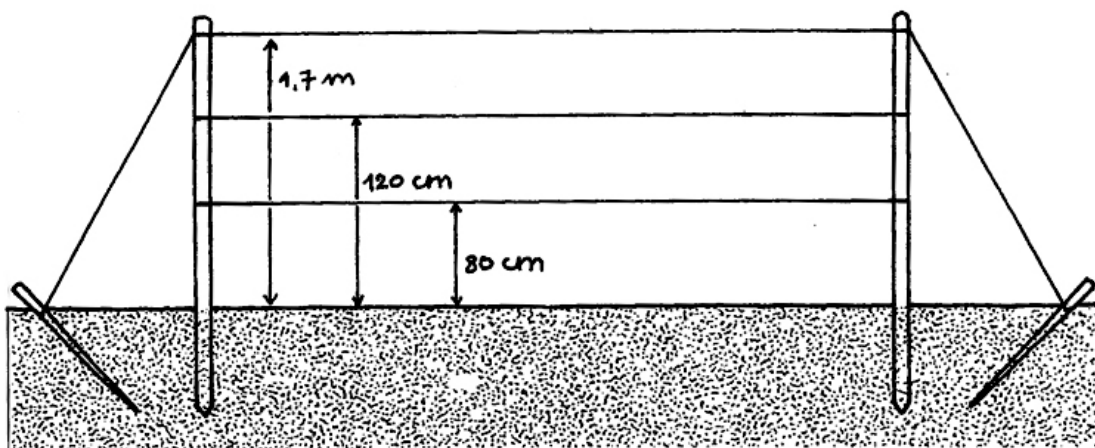
4.2. BRAAMBESSEN

Steun

Maak een steun voor de planten met palen van 2 meter hoog die u 5 tot 6 meter uit elkaar zet. Span vier leidraden tussen de palen, op 80, 110, 140 en 180 cm hoogte. Bij sterke groeiers zet u de planten om de 3 tot 5 meter, bij zwakke groeiers om de 2 tot 3 meter.

Vanaf het tweede jaar na het planten bindt u in het voorjaar de scheuten van het vorige seizoen op aan de draden, bij voorkeur waaivormig. Bij sterke groeiers houdt u 3 tot 4 takjes per meter over, en bij zwakke groeiers 6 tot 7 scheuten.

Snoei de vastgebonden scheuten 10 cm boven de bovenste draad af. U kunt ook verticale steunen zetten en daar de scheuten aan vastmaken.

Steunconstructie voor de aanplant van braambessen.

Rassen

Sterke groeiers: Himalaya, Thornfree, Chester Thornless

Zwakke groeiers: Thornless Evergreen

Snoei

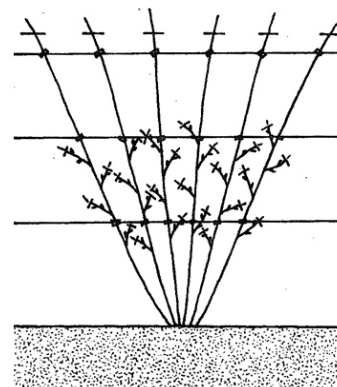
Bramen dragen vrucht op de scheuten van het vorige seizoen.

Bind de hoofdscheuten in het voorjaar op en snoei de zijscheuten tot op twee ogen. Snoei na de oogst alle takken weg die vruchten hebben gedragen.

Oogst

Bramen worden geoogst in augustus en september.

Bramen zijn zacht en kwetsbaar. Eet of verwerk de vruchten zo snel mogelijk. Net als frambozen zijn ze niet lang houdbaar.

Aanbinden en onderhoudssnoei van de braamstruik.

4.3. AALBESSEN

Oogst

De rode- en wittebessenstruiken dragen vruchten aan de basis van de sterke eenjarige zijtakken en op de kleine zijtakken van de 3- of 4-jarige takken. Ze bloeien in april en zijn vooral in juli rijp voor de oogst. De twijgen van rodebessenstruiken zijn grijs en schilferen af.

Snoei

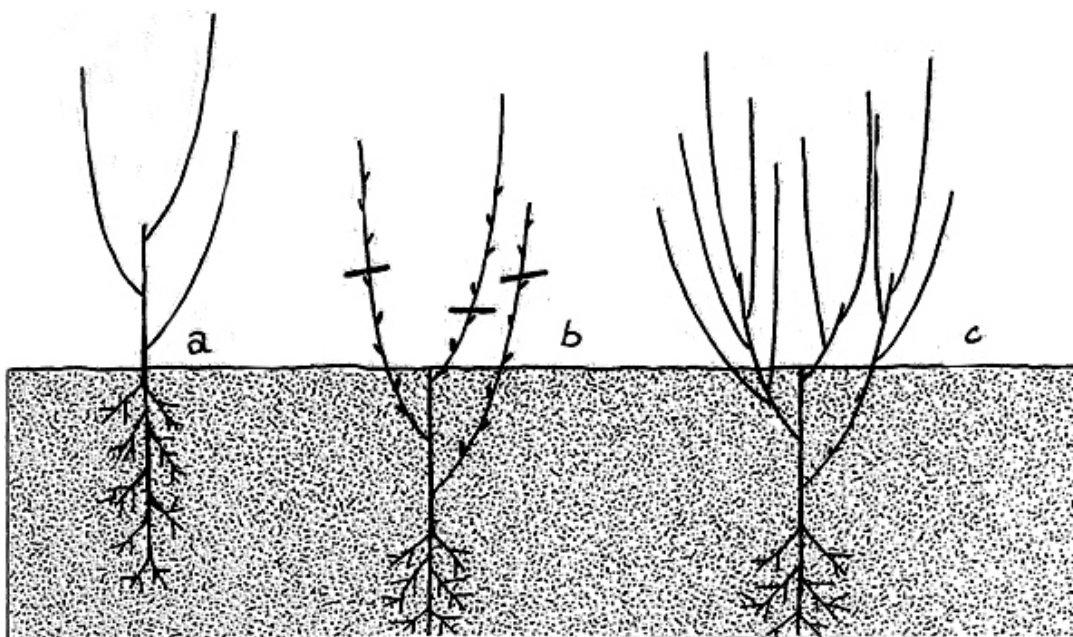
Vormsnoei

Snoei de scheuten. Snoei de 3 tot 4 zijtakken terug tot op 2 of 3 ogen boven de grond (figuur 4b). Let erop dat u snoeit juist boven een oog dat naar buiten is gericht (figuur 5). Op die manier wordt de struik wijder gemaakt.

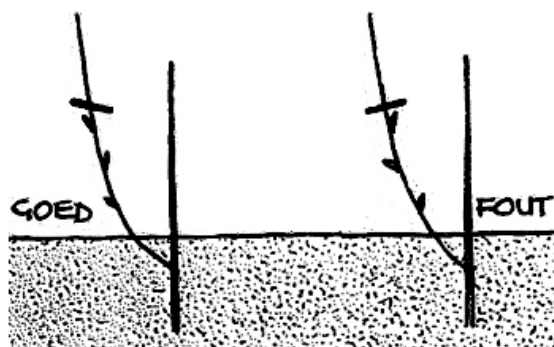

Indien u snoeit boven een oog dat naar binnen is gericht, dan groeit dit oog het volgende jaar uit tot een naar binnen gerichte tak die het hart van de struik afschermt van licht en lucht.

In de lente gaan deze ogen uitlopen. Bovendien kunnen er nog een aantal ondergrondse ogen uitlopen, zodat een struik ontstaat met 6 tot 10 stevige takken, gesteltakken genoemd. Ze vormen als het ware de ruggengraat, het geraamte van de struik (figuur 4c). De afstand tussen deze takken moet altijd minstens 25 cm bedragen. Indien ze toch dichter bij elkaar staan, moet u de zwakste tak er tussenuit halen.

Aanplant en vormsnoei bij rode bessen.

Snoei altijd boven naar buiten gerichte ogen.

Onderhoudssnoei

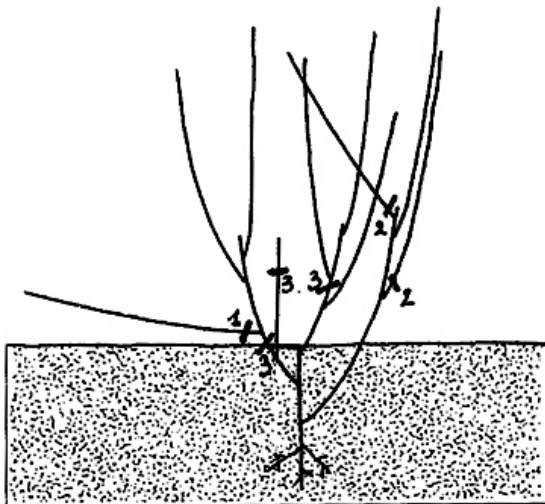
Snoei in februari of begin maart, wanneer het niet meer vriest.

Ga systematisch te werk (figuren 6 en 7).

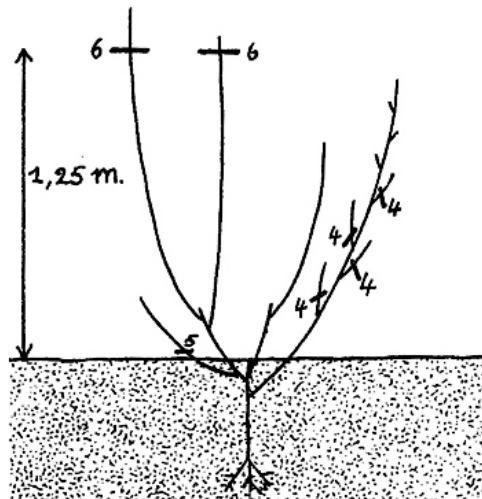
1. Snoei te lage takken, die tegen de grond hangen, weg.
2. Snoei ook slecht gerichte takken weg: takken die van buiten naar binnen groeien, of takken die elkaar kruisen of die door het hart van de struik gaan. Van twee parallelle takken die te dicht bij elkaar staan, moet u er één wegsnoeien.
3. U kunt de struik verjongen door de oude gesteltakken terug te snoeien tot op een lager geplaatste jonge twijg. Te oude en versleten gesteltakken (ouder dan 4 jaar) haalt u

- helemaal weg. Laat in de plaats een grondscheut doorgroeien. Snoei deze grondscheut tot op een naar buiten gericht oog.
4. Snoei terug tot op de gesteltakken. We maken een onderscheid tussen enerzijds de gesteltakken en anderzijds de vruchtdragende takken. De beste vruchten van rode- en wittebessenstruiken groeien onderaan de sterke, eenjarige zijtakken en op de kleine zijtakjes van de 3- of 4-jarige gesteltakken. Bij deze vrij korte snoei worden de meeste eenjarige zijtakken ingekort tot op de helft van de lengte, en bij oudere struiken tot op 5 tot 10 cm. Zo wordt de basis van de eenjarige twijgen overgehouden. Jonge zijtakjes op de gesteltakken, die 2 tot 6 cm groot zijn, laten we onaangeroerd.
 5. Verwijder de grondscheuten die niet ter vervanging van een oude gesteltak moeten dienen.
 6. Hou de struiken op een hoogte van 1,25 m tot 1,40 m door de langste takken in te korten.

Onderhoudssnoei bij rode bessen.

Onderhoudssnoei bij rode bessen.

Oogst

Rode bessen worden geoogst van half juni tot september, afhankelijk van het ras. Rijpe bessen vallen niet zo snel van de struik en mogen dus nog gerust enkele weken blijven hangen.

Als het begint te regenen, kunt u regengevoelige rassen beter snel afplukken, omdat de bessen anders gaan barsten. Met een afdakje tegen de regen en een net tegen de vogels, kunt u tot oktober oogsten. Haal de trossen voorzichtig van de struiken door de takjes af te knippen met een schaar of af te knippen met uw nagels.

Een volwassen struik brengt 3 tot 5 kg bessen op.

Rassen

Rode bessen: Jonkheer Van Tets, Rolan, Rovada

Roze en witte bessen zijn wat zoeter dan de rode bes: Pink Champagne, Gloire des Sablons, Zitavia, Blanka, Versailles blanche en Witte Parel

